

Verevi järve rannaala taimestiku inventeerimise aruanne

Tellija: Elva Vallavalitsus

Teostaja: Alkranel OÜ

Projekti koordineerija: Elar Põldvere (TÜ Keskkonnatehnoloogia PhD, keskkonnaspetsialist)

Tartu 2019

Publitseerimise üldandmed:

- Töö koostatud: 29.07.2019. a.
- Koostajad ja konsulteerijad:
 - Elar Põldvere (Alkranel OÜ).
 - Kaari Susi (Alkranel OÜ).
 - Elle Roosalu (FIE).
- Alkranel OÜ (www.alkranel.ee) - keskkonnavalased konsultatsioonid, aastast 1999.

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Taimestiku inventuur	5
Kokkuvõte	10

Sissejuhatus

Taimestiku inventuuri tellijaks on Elva Vallavalitsus. Töö teostajaks on Alkranel OÜ (keskkonnaspetsialist Elar Põldvere ja keskkonnakonsultant Kaari Susi) ning Elle Roosalu (botaanik; FIE). Töö koostamisel on kasutatud tellija poolt esitatud infot planeeringuala osas ja avalikest registrites esitatud informatsiooni.

Taimestiku inventuur teostati Elva Verevi järve rannaala planeeringualal (peamiselt Tartu mnt 16 ning Verevi järve kaldaalal). Taimestiku inventuuri teostasid esimesel välitöö päeval (30.05.2019. a) Kaari Susi ning teisel päeval (14.06.2019. a) Elle Roosalu ja Kaari Susi. Töö eesmärgiks oli eelkõige planeeringualal esinevate kaitsealuste taimeliikide esinemine ning nende seisundi hindamine.

Inventeeritud ala puhul on tegemist aktiivses kasutuses oleva supelranna ning selle ümbrusega, kus planeeritakse parandada ja laiendada rannaalal pakutavate teenuste olukorda.

1. Taimestiku inventuur

Taimestiku inventuur teostati kahel päeval (30.05.2019. ja 14.06.2019. a) ning inventuuri teostajateks olid Kaari Susi ning Elle Roosluste. Inventuurile eelneval perioodil kontrolliti avalikest registrites esitatud informatsiooni ning kaitsealuseid taimeliike antud planeeringualal oli varasemalt registreeritud planeeringuala lõunaservas (EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaregister: Keskkonnaagentuur, 27.05.2019. a).

Kontrollimaks varasemalt registreeritud kaitsealuste taimeliikide esinemist ning leidmaks alalt teisigi kaitsealuseid liike ja saamaks ülevaadet sealsetest elupaikadest tervikuna, käidi kogu territoorium läbi transektidena ühest äärest teise. Suuremat tähelepanu pöörati looduslikematele servaaladele ning tugevast inimtegevusest mõjutatud supelranna osa läbiti sirgjooneliselt kontrollides enam supelranna ja järve puutepunkti (vt joonis 1).

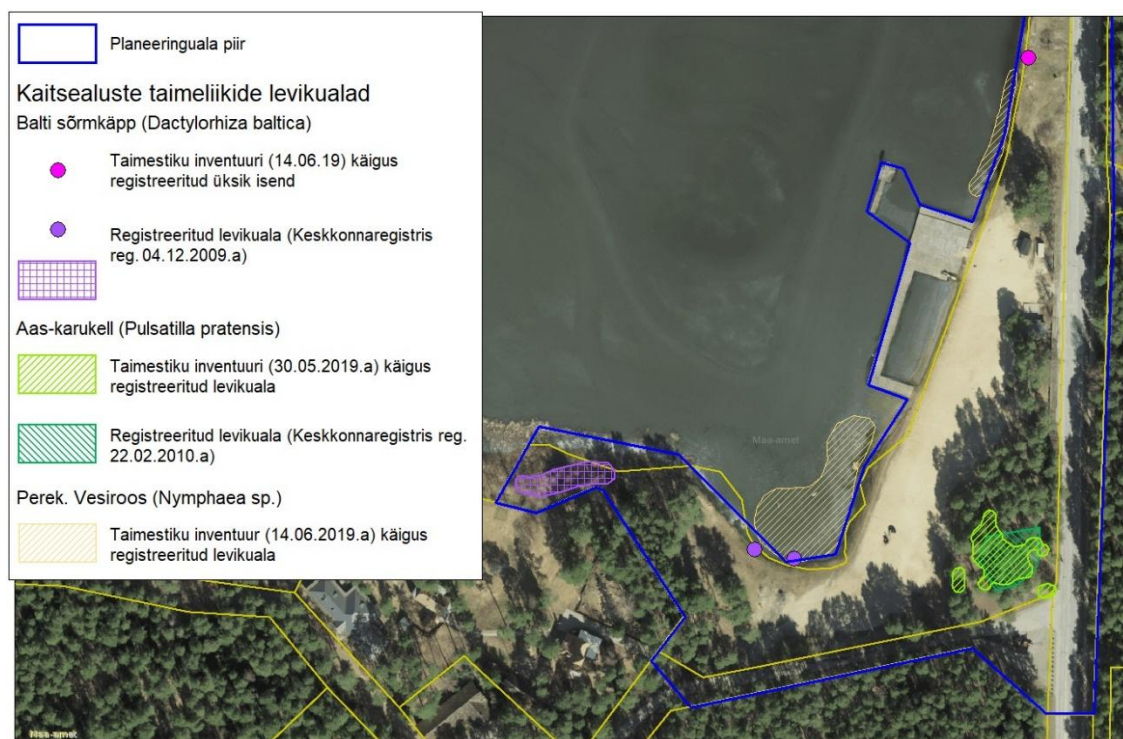
Joonis 1. Verevi järve rannaala planeeringuala. Alus: Maa-amet, 2019.

Kogu alal on tegemist tugeva pikaajalise inimmõjutusega territooriumiga, kus valdavaks on invasiivsed taimeliigid, näiteks põld-puju (*Artemisia vulgaris*), väikeseõieline lemmalts (*Impatiens parviflora*) või kanada kuldvits (*Solidago canadensis*). Samuti esines, eriti planeeringuala lõunaosas antud kooslusele omaseid taimeliike, mh pajuvaak (*Inula salicina*),

harilik vereurmaroht (*Chelidonium majus*), h. naat (*Aegopodium podagraria*) ja h. sarapuu (*Corylus avellana*).

Planeeringualal toimub suvisel perioodil suurel määral regulaarne taimestiku niitmine ning vaid planeeringuala põhjapoolne osa, Verevi järve lõunakaldale jääv planeeringuala serv ja mändide alune kaitsealuse aas-karukella kasvukoht on jäetud niitmisealt välja. Kuna tegemist on väga aktiivses kasutuses oleva supelrannaga, siis toimuvad planeeringuala keskosas supluskoha ümbruses pidevad rannaliiva puhastustööd mh võimalikust kasvavast taimestikust. Tegemist on liivase territooriumiga, kus valdavaks kõrghaljastuseks on männid ning kuivemates planeeringuala osades põuda taluvad taimeliigid. Verevi järve kaldaalale on omased tüüpilised niiskuselmbesed kaldataimed, nt harilik pilliroog (*Phragmites australis*), metškõrkjas (*Scirpus sylvaticus*) või järvkaisel (*Schoenoplectus lacustris*).

Varasemalt on planeeringualal kaitstavatest taimeliikidest registreeritud ning registrisse kantud III kaitsekategooria kahe taimeliigi esindajad. Planeeringuala lõuna- ja lääneservas on registreeritud balti sõrmkäpa (*Dactylorhiza baltica*) kasvukohad (Keskkonnaregistris reg. 04.12.2009. a) ning ala kaguservas männiku all ühtne aas-karukella (*Pulsatilla pratensis*) kasvukoht (Keskkonnaregistris reg. 22.02.2010. a) (vt joonis 2). Käesoleva taimestiku inventuuri käigus ei tuvastatud maismaal teisi kaitsealuseid taimeliike, küll aga Verevi järve madalas kaldavöötmes. Seal levivad vesiroosi perekonda (genus *Nymphaea*) kuuluva taimeliigi esindajad, kas väike vesiroos (*Nymphaea candida*) või valge vesiroos (*N. alba*). Liigini määramine võimalik kahjuks ei olnud, kuid mõlemad perekonna esindajad kuuluvad III kaitsekategooriasse.

Joonis 2. Kaitsealuste taimeliikide levikualad (sh varasemalt Keskkonnaregistrisse kantud andmed ning mai-juuni, 2019 teostatud taimestiku inventuuri käigus registreeritud levikualad). Alus: EELIS, 27.05.2019; Maa-amet, 2019.

Taimestiku inventuur käigus (14.06.2019. a) tuvastatud balti sõrmkäpa kasvukoha puhul oli tegemist niidetava alalt napilt välja jääva üksiku isendiga, kelle puhul antud territooriumil pole tegemist elujõulise asurkonnaga. Kui varasemalt registreeritud balti sõrmkäpa levikuala antud planeeringualal paiknes pigem järve lõunaservas, siis taimestiku inventuuri käigus ühtegi generatiivset ega ka vegetatiivset taimeisendit sealt planeeringuala osast ei tuvastatud. Üheks põhjuseks võib olla tõenäoliselt viimastel aastatel toimuv järve lõunaservas taimestiku regulaarne niitmine.

Aas-karukella puhul tuvastati taimestiku inventuuri läbi viies (30.05.2019. a), et mändide alla jääval võrdlemisi tugeva erosiooniga alal, esineb üle 30 elujõulise generatiivse taimeisendi ning ca 20-30 vegetatiivset isendit. Tegemist on elujõulise levikualaga, mida tuleks tulevikus võimaliku intensiivistuva tallamiskoormuse eest teataval määral kaitsta.

Lisaks maismaataimestikku inventeerides tuvastati Verevi järve madalat kaldavööndis hulgaliselt ka perekonna vesiroos (genus *Nymphaea*) isendeid. Lisaks planeeringualal ja selle serva jääva Verevi järve kaldavööndile esines perekond vesiroos isendeid suures osas kogu järve servas (v.a aktiivne supelranna ala) ning tegemist on elujõulise levikualaga.

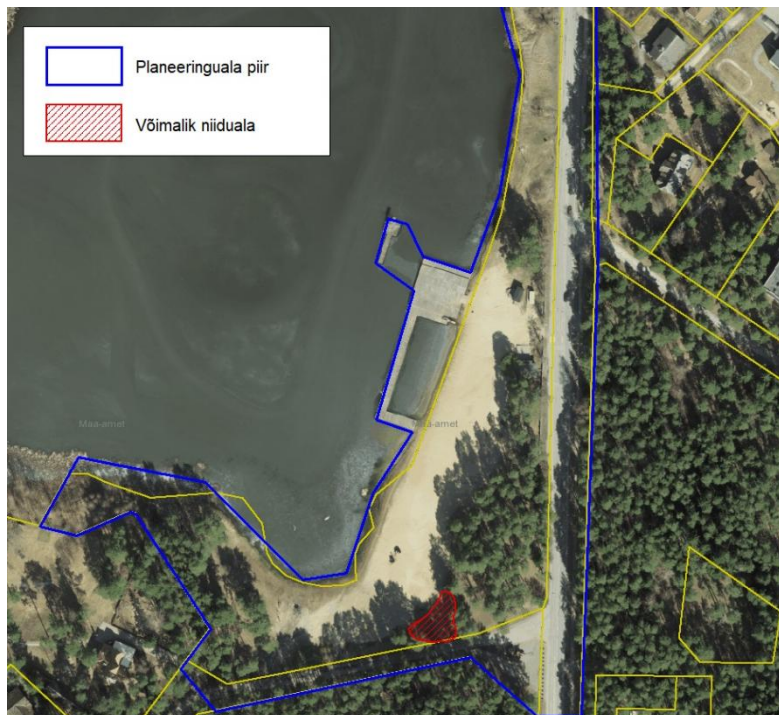
Taimestiku inventuuri läbi viies (30.05.2019. a ja 14.06.2019. a) tuvastati, et aas-karukella kasvukohas ning sellest põhjapoole jääva männiku all on tegemist keskmise tallamiskoormusega territooriumiga. Järve tänava serva jäävalt parkimisalalt lähtuva jalgteel on tegemist tugeva tallamiskoormusega alaga, kus olulisel määral on külgnevate mändide juured paljandunud ning esineb tugev erosioon järve ja rannaala suunas. Planeeritava arendustegevusega Verevi rannaalal tuleks tulevikus võimaliku erosiooni jätkumise takistamiseks rajada lõunapoolsele rannaalale viivale jalgteele erosiooni takistava lahendusega kaldtee või muu sarnane lahendus, mis suunaks rannas liikuvad külastajad eelistatult pigem parkimisplatsilt lähtuvat peamist jalgteed kasutama ning seeläbi väldiks enam mändide vahelisi väiksemaid jalgteid.

Sarnast tugevat pinnase erosiooni tuvastati taimestiku inventuuri käigus (14.06.2019. a) ka planeeringuala lõunaservas (joonis 3, pilt A), kus Järve tänavalt lähtub teine jalgteel ning esines tugevalt erodeerunud uhtkraav kaldega järve suunas. Samasugune tugev erosioon esines ka otse supelrannas (joonis 3, pilt B), Tartu mnt tänavalt lähtuvate vihmavete poolt tekitatud uhtkraavi näol. Sealset uhtkraavi hakati taimestiku inventuuri läbi viies rannaala korrashoidjate poolt juba samal ajal likvideerima ning võib eeldada, et tegemist on sealsel alal sagedase probleemiga, mis uue rannaala planeeringutega leiab lahenduse, kui randa piiritlevad tänavate vihmaveed juhitakse supelrannast eemale.

Joonis 3. Taimestiku inventuuri käigus tuvastatud tugeva vihmavalingu järel tekkinud uhtkraavid. Pilt A (vasakul) - planeeringuala lõunaservast Järve tänavalt lähtuv jalgte; pilt B (paremal) - Tartu mnt tänavalt lähtuva supelranda viiv peamine jalgte. Fotod: tehtud käesoleva töö käigus.

Lisaks eelnevale leidsid inventeerijad, et planeeringuala lõunaserva jäävat (Järve tänava serv) võrkpalliplatsi äärset nõlva tuleks võimalusel niita suve jooksul eelistatult vaid üks kord, pärast taimede õitsemis- ja seemnete valmimise perioodi (joonis 4). Tegemist on liivaka pinnasega alaga ja suures osas varjulise kasvukohaga, kus taimestik liigselt intensiivseks ei kujune ning võimalus oleks kujundada planeeringuala serva niiduala, kus väheneks võimalik erosiooni tekke oht ning kasvaks taimede liigirikkus.

Joonis 4. Võimaliku loodava niiduala asukoht planeeringualal. Alus: Maa-amet, 2019.

Järve serva ja Verevi supelranna serva inventeerides tuvastati välitööde (14.06.2019. a) käigus, et supelranna ümbruses (vt joonis 5) esineb suurel määral inimestele ning eeskätt just randa külastavatele väikelastele ohtlikku harilikku mürkputke (*Cicuta virosa*). Eriti mürgised on taime

risoomid ning juured, kuid ka kõik teised taime osad on väga mürgised. Selle tõttu on soovitatav lisaks tavapärasele rannaala ümbruse niitmisele teostada korrapäraselt niitmist ka supelrannast lähtuvalt mõlemal pool kalda servades, kuid samas piirdudes siiski veepiiri lähedase alaga, kuna samas piirkonnas, kuid siiski madalas vees kasvab kaitsealuse perekond vesiroosi isendeid. Lisaks mürkputke tõrjumisele tema mürgisuse tõttu, saaks regulaarse kaldataimestiku niitmise abil vähendada ka järvkaiseli, pilliroo ja metskõrkja levikut supelrannas. Kaldavööndi niitmist tuleks teostada sarnase või veidi harvema sagedusega kui tavapäraselt rannaterritooriumi niitmist, vältimaks mürkputke õisikute valmimist ning edasist levikut supelranna territooriumil ja selle lähialal. Soovitatavalt suve esimeses pooles, mil taimekasv on kiirem, vähemalt kaks korda kuus ning alates juuli keskpaigast kord kuus.

Joonis 5. Planeeringualal esineva perek vesiroosi (gen. *Nymphaea*) isendite ja mürkputke (*Cicuta virosa*) levikuala. Mürkputke levikualal tuleks teostada regulaarset niitmist, vältimaks võimalikku supelranda küllastavate inimeste, eelkõige väikelaste kokkupuudet mürgiste taimeosadega. Alus: Maa-amet, 2019.

Kokkuvõte

Taimestiku inventuuri tellijaks oli Elva Vallavalitsus ning töö teostajaks Alkranel OÜ (keskkonnaspetsialist Elar Põldvere ja keskkonnakonsultant Kaari Susi) ning Elle Roosluste (botaanik, FIE). Töö koostamisel kasutati tellija poolt esitatud infot arendushuvide osas ja avalikest registrites esitatud informatsiooni.

Käesolev töö käigus teostati taimestiku inventuur planeeringualal (peamiselt Tartu mnt 16) kahel päeval (30.05.2019. a ja 14.06.2019. a). Taimestiku inventuuri teostasid (30.05.2019. a) Kaari Susi ning (14.06.2019. a) Kaari Susi ja Elle Roosluste. Töö eesmärgiks oli eelkõige planeeringualal esinevate kaitsealuste taimeliikide esinemine ning nende seisundi hindamine.

Tulemused - alal tuvastati juba varasemalt alal registreeritud balti sõrmkäpa ja aas-karukella kasvukohad. Balti sõrmkäpa puhul oli tegemist üksiku isendiga ning pole elujõuline levikuala. Aas-karukella puhul tuvastati taimestiku inventuuri läbi viies elujõuline asurkond planeeringuala kaguosas, kus tuleks vältida asurkonna võimalikku seisundi halvenemist. Lisaks eelpool mainitud kahele III kaitsekategooriasse kuuluvale taimeliigile tuvastati taimestiku inventuuri läbi viies Verevi järve kaldavööndist ka perekonda vesiroos kuuluvaid isendeid. Perekonda vesiroos kuuluvaid isendeid esineb lisaks planeeringuala kontaktvööndile pea kogu Verevi kaldaalal ning tegemist on tugeva asurkonnaga.

Kaitsealuste taimeliikide inventeerimistulemustele lisaks anti töö käigus soovitusi ka supelranna kaldavööndi niitmise osas - seoses tugevalt mürgise mürkputke levikuga Verevi supelranna vahetus läheduses. Täpsemad soovitused on esitatud töö peamises peatükis (ptk 1).